

Szemes Péter

Egérkalandok

(Bálint Ágnes *Egy egér naplója* c. meséjének bábszínházi bemutatója)

Kitűnő választás volt a Griff Bábszínház vezetése részéről Bálint Ágnes *Egy egér naplója* című művének bemutatása. Nemcsak azért, mert a népszerű író nő kedves történeteiben több nemzedék nőtt fel (gondoljunk a *Mazsolára*, a *Frakkra*, a *Kukori és Kotkodára* vagy a *Mi újság a Futrinka utcában?-ra*), hanem azért is, mert a rendező, Lénárt András neve és a Budapest Bábszínházbeli előadás nagy sikere garantálta a zalai gyermekek önfeledt szórakozását is. És persze a szüleikről, felnőtt kísérőikről sem feledkezhetünk meg, hiszen a mai húszas-harmincas generáció tagjai számára bizonyosan életre szóló élményt jelentett az 1983-ban a Móra Kiadónál megjelent kék-sárga meséskönyv, az idősebbeknek pedig a tizenöt évvel korábbi televíziós sorozat.

A színpadon fellobbanó gyertyafénynél kezdi naplóját Templomárnyéki Egbert, az egér. Célja, hogy bemutassa eddigi kalandos életét unokáinak és későbbi leszármazottainak. Vetített képen szülőhelye, a múzeum

jelenik meg, melynek termei a látványos grafikának köszönhetően sorra meglevenednek. Miközben a báb helyben mozog, mögötte csak a háttér változik folyamatosan, filmszerű illúziót keltve. Megismerkedünk családjával – hősi portrékból kitekintő szigorú apjával és folyton aggódó anyjával, valamint két húgával, Elizával és Enikővel –, a szomszédban lakó öreg, muzikális egérrel, és természetesen vágya örök tárgyával, a festett gyümölcstortával, amibe, ha igazi lenne, rögtön beleharapna. Az állandó éhség egyébként is Egbert egyik legfontosabb jellemzője és a kalandjait kiváltó voltaképpeni ok is, hiszen akkor megy világgá, mikor atyja, a zenetanár Ede bácsin végrehajtott csíny után (testvéreivel egy csengőt borítanak rá), ételmegvonásra ítéli. „Ég veletek drága régiségek! Akkor lássalak benneteket, amikor a hátam közepét!” – mondja és a kapu alatt átcsúszva elhagyja a múzeumot.

Az utcán az addig burokban élő egér számos új élménnyel szembesül. Előbb az eldobált ételmaradékból állít össze

a képen látottat idéző „csendéletet”, amit boldogan befall, majd az anyja által mindig álmódott lakóhely, a sajtraktár kerül útjába. Ide betévedve azonban saját bőrén kell megtapasztalnia szülei mindig hangoztatott bölcsességét: „Ahol enivaló van, ott macskákkal is számolni kell!”. Az előadás egyik legkiválóbb jelenete, mikor Egbertet a jellegzetes sárga szempár üldözni kezdi és csak hosszas menekülést követően, egy konzervdobozban lel előle biztos búvóhelyre. Itt talál rá Ecetvári Eduárd, a rutinos városi egér (sétabot szerű pálcát hord magánál), aki mindjárt védőszárnyai alá veszi a tapasztalatlan ifjút. Új barátja a főhősnek nemcsak szállást ad egy padlásbeli magas szárú cipőben, de munkát is szerez számára. Az Önkéntes Minőségvizsgáló Bizottság (ÖMBI) tagjaként Egbert a közeli ABC-ben annyi finomságot kóstolhat, amennyit csak akar. Ezzel immár másodszor elégül ki a darab során jóllakási vágya, valamint közösséghez tartozási és biztonságos lakóhely-igénye is teljesül.

Ő azonban nem sokáig bírja az egyhangú életet, változatosságot, kalandokat szeretne. Rövid utazás után mégis rádöbben, hogy az utca nyüzsgése nem neki való és szeretne visszatérni a cipőbe pihenni. Ekkor találkozik élete második macskájával, akitől az első rossz tapasztalat miatt nagyon megijed. A doromboló fehér cica viszont barátságosnak tűnik és elkéri ÖMBI-beli társai címét, mondván, cikket akar írni róluk a Macska Újság számára. Hazaérve a padláson nagy felfordulást talál, a szétszórta tárgyak között pedig ráakad az ominózus lapra is, benne a hírrel, hogy tagtársait letartóztatták, míg Eduárd szökésben van. Emiatt hősrünk megijed és az elkövetkező napokat ismét egy konzervdobozban húzza ki korgó gyomorral, mivel még a közeli szeméttartályt is macska őrzi.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy ráakad régi mentora, aki újra biztonságos helyre, a könyvtárba költözteti. Ez voltaképpen csak a kezdeti állapotba való visszajutást jelenti számára, hiszen a szakácskönyvekkel éppúgy nem lehet jóllakni, mint a múzeumi csendélettel, valamint a csend és nyugalom is hasonló. Unalmában a két egér olvasgat és közben fedezik fel azt az írást, ami megváltoztatja életüket és kapcsolatukat. Ma

már az idősebb nézők számára megmosolyogtató, de a Bálint Ágnes-mű keletkezése idején aktuális problémára utal a cikk: „... hogy faluról a fiatalok mind a városokba költöznek, és ezért kevés a munkaeó a mezőgazdaságban.”. Ennek hatására döntenek úgy az öntudatos szocialista egér-eszmény megtestesítői, hogy vidékre teszik át székhelyüket és megdézsmálják a felhalmozott háztáji finomságokat. (Ezt a szöveg-egységet, úgy vélem, Dobák Livia dramaturgnak ki kellett volna húzni, mert nem illeszkedik az egyébként a gyermekek számára élő előadás szövetébe. Különösen, hogy az úton botra akasztott batyúval ballagó két barát képe a korábbi vándorló falusi legényeket idézte fel.)

Elérve a vágyott célt két, korábban nem ismert ellenséggel találják szembe magukat: a mindig éber falusi macskákkal és az egerészölyvvel. Végül egy lyukban lelnek menedéket, és innen kibújva ismerkednek meg Pannikával, a pocoklánnyal, aki rögtön meghívja családjához az elcsigázott és kiéhezett utazókat. Az ott tartózkodás néhány hete alatt Eduárd és a házikisasszony annyira megszeretik egymást, hogy elhatározzák, egybekelnek. Az esküvőn árnyjátékszerűen kivetítve vígad a sok pocok, csak Egbert szomorú barátja elvesztése miatt. A mulatságot elhagyva ballag vissza a városba.

A mindennapi veszélyektől elszokott egér itt rögtön veszélybe kerül és csak Bórkerág közbelépése menti meg az életét. Jótevője, a szorgalmas szénlapátoló munkás (!) – korábbi mentorához hasonlóan, de ezúttal pincében, egy gyufás skatulyában – biztosít szállást, összekuporgatott szalonadarabjaiból ételmelet ad és egy apróhirdetés fellelésével munkát is talál Egbertnek. Az újságban megadott címen egy felvilágosult fehér cica várja hősrünket, aki elmondása szerint nagyon unatkozik. Az egér, hogy szórakoztassa Micikét, előbb sakkozik vele, majd konzerv eledelt hoz neki, végül gombolyag gurítást játszik vele. A macska azonban egy óvatlan pillanatban, hogy később büszkélkedjen, kalitkába zárja Egbertet, aki egy kötőtűvel megszúrja fogva tartóját, kiszabadul és elmenekül.

Zavaros körülmények között – nem derül ki, hogy időközben pontosan mi történt vele – hősrünk a

pincében, gyufás skatulya-ágyában ébred betegsége után. Az eltelt ismeretlen idő alatt (ez az inkoherecia az előadás egyetlen gyenge pontja), mint kiderül, Börkerág szomszédja, Ellike ápolta. Az egérlány közben beleszeretett a gyengélkedőbe és örömmel megy vele vissza a múzeumba, ami iránt a tékozló fiú már erős honvágyat érez. Míg új társa elbúcsúzik szüleitől, és ajándékot csomagol, Egbert búcsúüzenetet ír barátjának, majd együtt kelnek útra át a városon, végig a különböző kalandok helyszínei mellett. A hazatérő világutazót boldogan fogadja családja – melynek immár menyasszonya is tagjává vált –, különösen, mikor kiderül, hogy a meglepetésként hozott csomagban egy, a festményhez kísértetiesen hasonló gyümölcstorta rejtőzik. Végül a gyertya világánál egerünk befejezi és összecsukja naplóját és elfújja a lángot, hogy fénye ne zavarja a pólóban alvó számos kis utódot.

A Griff Bábszínház bemutatója igazolta a várakozásokat – Bálint Ágnes népszerű meséjének (a végkifejletet illetően átdolgozott) színrevitele bizonyosan sok

új élménnyel gazdagította az egerszegi előadást megtekintő gyermekeket és felnőtteket. Az egyébként is jól felépített történetet (Dobák Livia dramaturg átdolgozása) érzékletessé tették a Lénárt András rendező koncepcióját meghatározó elemek: a rendkívül aprólékosan megkomponált vetített háttér-látvány (Kováts Tamás munkáját dicséri) előterében a minimálisan szükséges bábmozgatás és kevés kellék használata, vagy a cselekményhez jól illeszkedő zenei részek (Götz Nándor alkotása) beemelése. A vetítésben mozgás miatt a színészekről nagyfokú gondosságot igényelt az előadás, amit Balázs László, Farkas Attila, Benkő Zsuzsanna, Szolnok Ágnes és a vendégként hívott Molnár Róbert jól oldott meg. Az *Egy eger naplóját* összességében sikeres produkciónak minősíthetjük, mely a *Badzika* és *A sötétben látó tündér* mellett értékes darabját képezi az évadnak és a régiek megerősítésén kívül talán számos új szimpatizánst nyert meg a bábszínháznak is.

Németh Miklós: Karnevál

